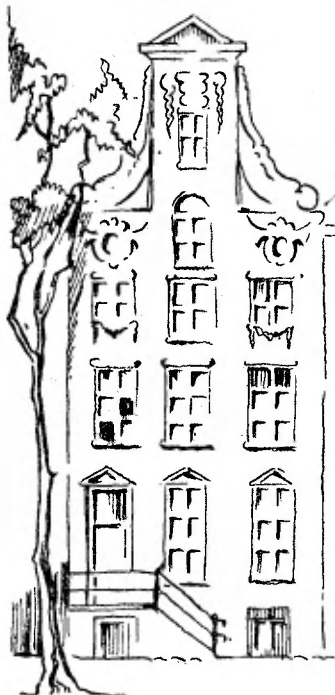

ARM__entoch RUK

DOOR ANNE DE VRIES

UITGEGEVEN DOOR DE
JEUGDCOMMISSIE VAN HET
NEDERLANDSCH BIJBELGENOOTSCHAP
AMSTERDAM-1935.

AAN.....

OCTOBER 1935.

DE LEIDER(STER) .....

TEEKENINGEN VAN W. G. VAN DE HULST Jr.

Er gens in het wijde veld stond een klein huisje.

Was het wel een huisje?

Het was heel oud en heel zwak. Het was scheef gezakt van zwakte en ouderdom. Want de muren waren van heideplaggen en het dak was van stro.

Een *hutje* was het.

Een *plaggenhutje*.

Een klein, scheef deurtje was er in. En ook een klein, scheef raampje met héél kleine ruitjes.

En twee kleine boompjes stonden er voor. Die waren ook scheef. Dat had de wind gedaan. Die kon zo hard blazen in dat wijde veld.

Voor het hutje stond een bank. Op die bank zat een zwarte poes. Die knipte een oogje tegen de zon en zat daar fijn te spinnen.

Naast het hutje was een grasveld. Op dat grasveld stond een witte geit met twee grote

horens. Die zat vast aan een touw. Die at van het gras en zei: "Bè!".....

Achter het hutje was een akkertje. Daar groeiden een beetje koren en wat aardappels. Daar sprong een grijs konijntje. Daar vloog ook een geel vlindertje. Daar zong, hoog in de lucht, een leeuwerik zijn liedje.

Om het hutje was de grote, bruine heide, zo-ver je kijken kon.

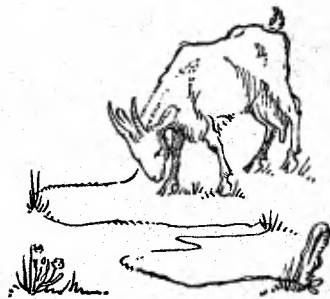
En *boven* het hutje was de grote blauwe hemel.

En *ver*, héél ver weg, zo-ver je kijken kon, daar kwamen de blauwe hemel en de bruine heide bij elkaar. Daar zag je een torentje en een molentje en een paar rode daken van huizen.

Daar was het dorp.

Daar woonden de mensen.

Maar hier? Wie woonde *hier* in dat eenzame, oude hutje?.....

„Kraak”, zei het oude deurtje.
Het kraakte langzaam open.
En toen, slof.... slof....
slof.... kwam er een oud
vrouwkje naar buiten. Zij had
een witte muts op. Zij had een
mandje in de hand.

„Miauw,” zei de poes.

„Bè!” zei de geit.

„Dag Hanneke,” betekende dat.

En de leeuwerik zong zijn liedje.

Het oude vrouwkje lachte.

Zij aaide de poes. Zij klopte de geit op zijn
rug. En toen ging zij naar de akker, om aard-
appels te rooien.

Dat was zwaar werk. Want Hanneke was al
zo oud. Haar rug was krom en haar haar was
grijs. Zó oud was zij. En haar oude benen
waren zo stijf. Zij kon haast niet meer bukken.
Maar zij klaagde niet. Nee, hoor! Klagen deed
Hanneke niet.

Toen het mandje vol was, ging Hanneke
weer naar huis. Zij ging de aardappels schillen.
De schillen gaf zij aan de geit. En de aard-
appels ging zij koken in een pannetje. Zij bakte
ook een stukje spek. En toen ging zij zitten
eten. Aardappels met een stukje spek. Meer
niet. Meer had Hanneke niet om te eten. Maar
zij mopperde niet. Nee, hoor! Mopperen deed
Hanneke nooit.

Zo woonde Hanneke heel alleen in haar
hutje op de heide. Zij had geen man. En geen
kinderen. En ook geen familie. Zij had nie-
mand dan haar poes en haar geit. Zij was heel
arm en oud en gebrekkig.

En tòch,.... tòch was zij niet knorrig en
verdrietig. Hanneke was dankbaar en ge-
lukkig. Zij was wel arm. Maar zij *was* tòch rijk.
Arm.... en tòch rijk? Hoe kon dat?....

Het werd avond. Het werd donker. Toen
bracht Hanneke de geit in het hok. Zij haalde

de poes in huis. De leeuwerik was ook al gaan slapen.

De geit kreeg een beetje hooi. De poes kreeg een schoteltje melk. En Hanneke zette een kopje koffie.

Toen stak zij de lamp op. En toen ging zij naar de hoek van het kamertje. Daar stond een trommel. En in die trommel was een schat.

Wat was dat?..... Wàt zat er in die trommel?.....

Geld?..... Goud of zilver?..... O neen, véél, véél mooier!

In die trommel was..... een *bijbel*.

Wat is dat, een bijbel?

Dat is een boek. Het mooiste en beste boek van de hele wereld.

De bijbel van Hanneke was al oud. Nog ouder dan Hanneke zelf. Er stonden mooie platen in. En mooie verhalen van de hemel en van God.

Hanneke zette haar bril op. Toen ging zij lezen.

Wat las Hanneke?..... Haar oude ogen glansden. Haar gezicht werd heel erg blij. Wat stond er toch in die bijbel?.....

Dit stond er:

God zal wel voor Hanneke zorgen. *Nu* wel en *altijd* wel. Hanneke behoeft nooit bang te zijn. God heeft Hanneke lief. Hij zal Hanneke in de hemel brengen. Daar is geen armoede meer. Daar is alles heerlijk en goed. Hanneke

mag in de hemel komen. Er is al een plaats voor haar klaar.

Dàt stond allemaal in de dikke bijbel van Hanneke. En dáárom was zij altijd zo blij.

Dáárom was zij arm en tòch rijk. Want de liefde van God, dàt is de grootste schat. Die is meer waard dan al het geld van de wereld.

Het hutje van Hanneke lag ver van het dorp. Er kwamen niet vaak mensen voorbij. Maar àls er iemand langs kwam, dan liep Hanneke gauw naar buiten. Dan maakte zij graag een praatje.

Eens kwam er een jager voorbij.

Hij zei: „Dag Hanneke.”

Hanneke zei: „Dag jager.”

Hij zei ook: „Och Hanneke, wat word je toch oud! En wat heb je het arm! Hoe houd je het toch uit hier alleen op de hei?”

Maar Hanneke lachte. Zij zei: „Arm?.....

Arm?..... Ja, jager, ik ben wel arm. Maar ik ben tòch rijk, schatrijk! God is zo goed voor mij!”

Maar de jager begreep dat niet. Hij schudde zijn hoofd. Hij ging verder.

Eens kwam er een schaapherder voorbij.

Die zei: „Dag Hanneke.”

En Hanneke zei: „Dag schaapherder.”

De schaapherder zei: „Hanneke, wat ben je toch een stakker! Je hebt niet anders dan een poes en een geit! Arme, oude Hanneke!”

Maar Hanneke lachte weer. En zij zei, net als tegen den jager: „Nee, schaapherder, ik ben geen stakker! Ik ben oud en arm, dat is waar. Maar ik ben tòch rijk! De goede Herder zorgt wel voor mij.”

Maar de schaapherder begreep dat ook niet. Hij ging verder. Hij dacht: „Hanneke is zo oud! Zij praat zo maar wat. Hoe kan dat nou: arm..... en tòch rijk?”.....

En eens kwam Gijs de stroper voorbij.
Gijs zei niets. Gijs zei nooit wat. Hij was een stille man. Hij keek altijd boos en verdrietig.
Maar Hanneke zag hem wel. Zij riep: „Gijs!..... Gij-ij!..... Wil je een kopje koffie?”.....
Gijs keerde zich om.
„Nee,” zei Gijs.
En toen ging hij weer verder, stil en verdrietig. Hij hield niet van oude Hanneke. Hij hield van geen enkel mens. Hij was het liefst alleen.

Gijs zette strikken in het bos. Daar ving hij de kleine konijntjes in. En soms ging hij stelen. Gijs was een slechte man. En slechte mensen zijn altijd verdrietig.

Arme Gijs.

Eens kwam de meester langs het hutje van Hanneke. Hij had een grote wandeling gemaakt. Hij dronk bij Hanneke een kopje koffie.

Hij zei: „Ja, Hanneke, ik begrijp het wel. Jij bent oud en tóch blij. Jij woont alleen op de heide en je bent tóch *niet* alleen. Jij hebt geen geld en tóch ben je rijk. Ja, Hanneke, ik begrijp het wel, hoor!”

Maar de meeste mensen begrepen Hanneke niet. Zij gingen over Hanneke praten. Zij zeiden: „Zeg, weet je wel, dat Hanneke rijk is? Zij heeft het zelf gezegd. Zou zij veel geld hebben? — Zou zij dat verstoppt hebben in haar hutje?”.....

Zó praatten de mensen. Zó dom waren ze.

Gijs hoorde het ook. Gijs was ook zo dom. Gijs dacht: „O, nu begrijp ik het. Dáárom is Hanneke altijd zo blij! Omdat zij rijk is!..... Ja, dan is het gemakkelijk, om blij te zijn! Maar *ik*, ik heb niets. Ik wou, dat *ik* al dat geld had van die oude vrouw!..... Dàn zou ik ook wel blij zijn!

Ja, dån wel.

Want, als je geld hebt, dan kun je lekker eten kopen. En een groot huis. En een auto. O, en nog veel meer! Geld is het beste van alles....”

Zo dacht die domme Gijs.

En op een dag sloop Gijs naar het hutje. Hij ging in de hei liggen, achter een heuveltje.

Hij loerde.

Hij wachtte.

Niemand zag hem.

Hanneke ging uit. Zij moest naar het dorp.

Ze moest naar den slager, om een stukje spek te kopen. Zij ging over de grote heide naar het kleine torentje. De poes en de geit bleven alleen.

En toen zij weg was, toen sloop die slechte Gijs naar het hutje. De deur was open. Hij kon zó maar naar binnen.

„Miauw,” zei de poes.

„Bè!”, zei de geit.

Dat betekende: „Dag, man! Wat kom jij doen? . . . . Kom jij ons wat lekkers brengen?” . . . . Ze kwamen beide naar hem toe. De poes wou langs zijn benen strelen. De geit wou aan zijn jas snuffelen.

Maar Gijs gaf de poes een klap. En de geit ook. „Vooruit, weg jullie!”

O, wat schrokken ze! Ze hadden nog nooit een klap gehad.

Ze stoven weg, allebei.

Toen ging Gijs aan het zoeken. Hij zocht

naar de schat van Hanneke. Hij wou de schat van Hanneke *stelen*.

Hij zocht eerst in het kamertje. In de kast en op de tafel. In het bed en *onder* het bed. In het naaimandje en in de tafella. . . . . Maar hij vond niets.

Toen zocht Gijs in de schuur. Hij keek in alle donkere hoekjes. Hij keek zelfs in het hok van de geit. En in de poesemand. Daar was ook niets.

Gijs zocht overal, *overal!* . . . . Hij zocht wel een uur. Hoe langer, hoe haastiger. Hoe langer, hoe banger. Maar hij vond niets, *niets!* . . . .

Toen kwam Gijs weer in de kamer. Hij begon daar weer te zoeken. Maar hij keek telkens door het raam. Heel bang.

Toen, in eens, zag hij de trommel.

„Ha!” zei Gijs. Hij greep . . . . Hij tilde . . . . De trommel was heel zwaar.

„Ha!” zei Gijs weer.

Hij keek nog eens door het raam. Toen zag

hij een witte muts boven de heuveltjes. Daar kwam Hanneke! Zij was al dicht bij.

Gijs werd zó bang! Hij vluchtte gauw weg. Maar de trommel nam hij mee. De schuur door. De deur uit.....

Wèg!.....

De poes en de geit keken hem na.

Maar Hanneke zag hem niet.

Hanneke kwam thuis. Ze zei: „Dag poes, dag sik! Och, och, wat ben ik moe! Wat ben ik blij, dat ik weer thuis ben!” Maar de poes en de geit deden zo vreemd!..... Ze zeiden niets. En ze wilden niet bij Hanneke komen. Hanneke begreep het niet.

„Rare poes!..... Malle geit!..... Wat scheelt jullie toch?”.....

Hanneke kwam in haar kamertje.

De kast stond open. Het naaimandje lag om. De deken hing van het bed. En de tafella was uit de tafel gevallen. Hanneke schrok er van.

Zij ruimde alles gauw weer op. Zij zei: „Och, och, hoe komt dat toch?”..... Neen, zij begreep er niets van.

Maar toen het avond was,..... toen wou Hanneke in haar bijbel gaan lezen. Zij wou de grote trommel pakken. Máár.... de trommel wàs er niet!.....

O, wat schrok Hanneke toen. Nu begreep zij het. Er was een dief geweest in haar hutje. Die had alles nagezocht. Die had zo'n rommel gemaakt. Die dief had haar mooie, grote bijbel gestolen!

„Och, och,” zei Hanneke, „wie heeft dat toch gedaan?”.....

„Miauw,” zei de poes.

„Bè!” zei de geit.

Maar Hanneke verstond dat niet.

Hanneke was zo

verdrietig! Zij schreide! Nu kon zij niet meer de mooie platen kijken. En niet meer de mooie verhalen lezen. Nu was Hanneke haar schat kwijt. Nu was zij arm.

Ja?.....

Hanneke vouwde haar oude trillende handen. Zij zei: „Och, lieve God, het is zo erg. Nu kan ik niet meer lezen van U en van de hemel..... Wat moet ik nu toch?..... Och, lieve Heer, het is zo erg.....”

En toen,..... in eens, werd Hanneke tòch weer blij. Zij was *niet* arm. Zij was tòch nog rijk!

Want..... haar bijbel was wel weg. Maar *God* was niet weg! Haar schat was er tòch nog.

Haar schat was *in haar hart*.

Gijs kwam ook thuis. Hij woonde ook alleen in een hutje. Midden in het bos. Hij zette de trommel op tafel. Hij deed de luiken voor de

ramen en de deur op slot. Toen maakte Gijs de trommel open. Zijn handen trilden. Wat zou

hij zien?..... Zilver en goud?..... Heel veel geld?.....

„Kraak,” zei de trommel.

En wat zag Gijs?

Een boek.

Hij bromde boos. Een boek? Niets dan een boek?..... Dat was toch geen schat?..... Hij bekeek het boek aan alle kanten. Hij bladerde er in. Zat het geld soms binnen in het boek?.....

Gijs keek niet naar de platen. Hij las ook niet in het boek. Hij zocht naar geld,..... *geld!* En toen hij dat niet vond, toen werd hij kwaad. Hij gooide de bijbel weer in de trommel. Hij verstopte de trommel in de schuur, onder een hoop stro. Daar zou niemand hem vinden.

Niemand wist, wat Gijs gedaan had.

Niemand?.....

Toen werd het winter. Het werd koud. En

's avonds was het al vroeg donker. De avonden waren zo lang. Gijs zat alleen in zijn hut. Bij de kachel. Hij verveelde zich. Gijs verveelde zich verschrikkelijk. Meestal ging hij al vroeg naar bed.

Eens op een avond dacht Gijs aan de bijbel.

Hij verveelde zich zo. Toen dacht hij: „Ik zal die bijbel eens gaan bekijken”..... Hij deed de luiken dicht. En de deur op slot. Toen legde hij de bijbel op tafel. Hij bladerde een poosje. Nee, geld zat er niet in. Wel mooie platen.

Gijs kende de bijbel wel. Heel lang geleden had zijn moeder hem verteld uit de bijbel. Toen was Gijs nog een kleine jongen. Gijs vond die verhalen toen wel mooi. Maar later, toen hij groot werd, toen had Gijs de bijbel vergeten.

Hij had God ook vergeten.

Hij had zelfs zijn moeder vergeten.

Gijs was een slechte man geworden. Een

dief en een stroper. Een verdrietige, een ongelukkige man.

Nu las Gijs weer in de bijbel. Maar opeens schrok hij. Daar stond wat in die bijbel. Iets naars. Daar stond: „Je mag niet stelen! Dat mag niet van God!” Gijs werd bang. Hij stopte de bijbel weer gauw onder het stro.

Maar een paar dagen later haalde Gijs de bijbel toch weer te voorschijn.

Hij bekeek de platen. Hij las ook hier en daar een verhaal. Toen dacht Gijs aan vroeger, toen hij nog een kleine jongen was. Hij dacht ook aan zijn moeder. Gijs werd bedroefd, omdat hij zijn moeder vergeten had.

En opeens schrok hij weer.

Hij las: „Als je wat gestolen hebt, dan moet je het weer terug brengen. Dat moet van God!” . . . . „O nee, dat hoeft niet”, zei Gijs. „Dat doe ik niet” . . . . Hij deed de bijbel dicht.

Hij verstopte hem gauw. Diep, diep onder het stro.

Zó, wèg er mee! . . . .

Toen haalde Gijs de bijbel niet meer. Hij wou hem vergeten.

Maar dat kòn niet. Die bijbel liet hem geen rust.

Als hij in de schuur kwam, dan dacht hij er aan. Dan was het, alsof de bijbel tegen hem praatte: „Gijs, je mag niet stelen! . . . . Gijs, je mag niet zo slecht wezen!” . . . . Gijs wilde niet luisteren.

Hij liep weg. Hij ging door het veld dwalen. Hij ging konijntjes vangen. Hij deed heel ruw en onverschillig.

Maar dat stemmetje van de bijbel liet hem geen rust. Het werd hoe langer, hoe luider. In het veld hoorde Gijs het nog. En 's nachts op zijn bed ook. Dan kon hij er niet van slapen.

„Gijs, je mag God niet vergeten!”.....
„Gijs, je moet naar mij luisteren!..... Je moet weer werken voor de kost. Je moet een eerlijk en goed man worden!..... En je moet God om vergeving vragen!”.....

„Gijs,..... Gijs,..... Gijs!”.....

Zo ging het dagen en weken lang.

Gijs kreeg het zo benauwd. Hij werd er

mager van. Hij durfde niet meer in de schuur. Maar hij durfde ook niet naar het veld. En ook bijna niet in bed. Overal was die stem, die hem riep. *Overal!*.....

Nergens was hij veilig.

„Gijs!..... Gijs!..... Gijs!.....

Toen, midden in de nacht is Gijs opgestaan. Hij heeft de lamp opgestoken. Hij heeft de bijbel gehaald. En toen is Gijs wéér gaan lezen. Toen las hij: „Al heb je ook veel kwaad gedaan,..... Ik heb je tòch nog lief..... Ik wil je het kwaad vergeven..... Ik wil je tòch nog in de schone hemel brengen. Ieder, die Mij lief heeft, die breng Ik in de hemel”..... Toen begreep Gijs, dat die stem van de bijbel was..... de stem van *God*.

Gijs begon te huilen. Die grote Gijs, die huilde, omdat hij zoveel kwaad had gedaan. Hij vouwde zijn grote handen. Hij vroeg, of God hem alles vergeven wou. Toen werd hij rustig. Toen werd hij al een heel klein beetje gelukkig van binnen.

En de volgende morgen,..... toen is Gijs op stap gegaan. Met een grote trommel in de hand. Met zware voeten. Met een bang hart. Maar hij ging tòch.

Waarheen?.....
Vraag je dat
nog?.....

Hanneke zat bij de tafel. De poes zat op haar schoot. En de geit stak zijn kop over het hok.

„Goeiendag!” zei Gijs.

„Dag Gijs,” zei Hanneke.

„Mauw-wauw,” bromde de poes.

„Bè-wè!” schreeuwde de geit.

Dat betekende: „Dat is hij, Hanneke!.....
Pas op, hoor! Dat is de dief!”.....
Maar Hanneke verstond het niet.

Gijs was heel erg bang. Maar hij zei het toch.

Hij zei: „Hanneke, ik kom jouw bijbel terug brengen. Die heb ik gestolen. Maar hier is hij weer terug”.....

Hij vertelde alles.

En hij dacht: „Nu zal Hanneke wel heel boos worden. Nu zal ze het wel aan den veldwachter vertellen”.....

Maar o, die Hanneke,..... dat was toch zo'n goeie Hanneke!

Zij werd niet eens een beetje boos. Zij zei: „O Gijs, wat ben ik blij! Om de bijbel, maar ook om jou. Ja, vooral om jou, Gijs!..... Wil je een kopje koffie?”

„Graag, Hanneke”, zei Gijs.

Ze zaten nog een poosje te praten. Ze waren beiden blij.

Gijs zei: „Ik wil anders worden. Ik wil God ook liefhebben, net als jij, Hanneke.”

„Heb je nu zelf wel een bijbel?” vroeg Hanneke.

„Nee,” zei Gijs.

„Houd deze bijbel dan maar,” zei Hanneke.

Maar dat wilde Gijs niet. Hij wou wél gráág een bijbel hebben. Maar die bijbel van Hanneke *niet!*

Waarom niet?.....

Toen Gijs weg was, zat Hanneke lang te denken.

„Och, och,” zei Hanneke, „ik weet wat!..... Ja, ik weet wat!”.....

En toen ging zij op stap. De

hei over, het smalle paadje langs, naar het dorp.

Naast de kerk stond de school. Naast de school stond een huis. In dat huis woonde de meester.

Die meester zou Hanneke wel begrijpen.

Hanneke zei: „Meester, er is een man, die wil graag een bijbel hebben. Maar hij heeft geen geld. Hoe moet dat?” . . . . .

De meester wist wel raad. Hij schreef een brief. Naar Amsterdam. Naar . . . . . het *bijbelhuis*. Dat is een groot huis, daar komen de bijbels vandaan. Er kwam ook een bijbel voor

Gijs vandaan. Een bijbel met platen. Net zo'n mooie, grote, als van Hanneke.

Gijs was gelukkig.

Nu werkte Gijs iedere dag op het land.

Hij stal niet meer. Hij deed geen slechte dingen meer. Hij was een eerlijk man geworden.

Hij verdiende niet veel. Hij kon geen auto kopen. En geen lekker eten. Hij at brood met boter. En aardappels met spek.

Gijs was arm.

Maar Gijs was tòch rijk!

Arm. . . . . en tòch rijk!

Wie begrijpt dat wel? . . . . .

